Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 21 martie 2013 [1]

Cauzele conexate C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 și C-640/11

Iberdrola, SA și alții
împotriva
Administración del Estado

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Supremo (Spania)]

„Mediu — Directiva 2003/87/CE — Sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră — Alocarea cu titlu gratuit a cotelor — Impunerea unei taxe asupra «profiturilor excepționale»”

I – Introducere

1. Sistemul european de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră prevăzut de Directiva 2003/87 [2] are drept obiectiv soluționarea unei probleme din domeniul politicii de mediu prin intermediul unui mecanism de piață. Cu toate acestea, un element esențial al instituirii acestui sistem este contrar normelor de piață: în perioada în discuție, 95 % din cotele de emisie trebuiau să fie alocate cu titlu gratuit, în pofida faptului că pot fi vândute pe piața secundară pe bani în numerar.

2. Prezenta cauză își are originea în încercarea Spaniei de a controla consecințele acestui mod de abordare. Statul membru menționat impune astfel o taxă asupra așa-numitelor „profituri excepționale” pe care le obțin întreprinderile producătoare de energie electrică prin încorporarea în prețul energiei a valorii cotelor de emisie utilizate care au fost alocate cu titlu gratuit.

3. Trebuie examinat aspectul dacă această taxă încalcă obligația de alocare cu titlu gratuit a cotelor. În această privință, prezintă relevanță obiectivul Directivei 2003/87 care constă în reducerea emisiei de gaze de seră printr-un mecanism de piață.

1 — Limba originală: germana.

2 — Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2004/101/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 octombrie 2004 (JO L 338, p. 18, Ediție specială, 15/vol. 12, p. 61). Directiva 2009/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 de modificare a Directivei 2003/87/CE în vederea îmbunătățirii și extinderii sistemului comunitar de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră (JO L 140, p. 63), neaplicabilă încă în speță, a modificat în mod substanțial dispozițiile care trebuie examinate.

II – Cadrul juridic

A – *Dreptul Uniunii*

4. Obiectivele și obiectul Directivei 2003/87 sunt prevăzute la articolul 1:

„Prezenta directivă instituie un sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră (denumit în continuare «sistemul comunitar») pentru a promova reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră într-un mod rentabil și eficient din punct de vedere economic.”

5. Considerentele directivei expuse în continuare subliniază orientarea către piață a acestui sistem:

„(5) […] Prezenta directivă are ca obiectiv aducerea unei contribuții la îndeplinirea mai eficientă a angajamentelor Comunității Europene și ale statelor membre prin intermediul unei piețe europene eficiente a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră, în condițiile unei diminuări cât mai reduse a dezvoltării economice și a ocupării forței de muncă.

[…]

(7) Dispozițiile comunitare privind alocarea cotelor de către statele membre sunt necesare pentru a contribui la menținerea integrității pieței interne și la evitarea denaturării concurenței.

[…]

(20) Prezenta directivă încurajează utilizarea unor tehnologii eficiente din punct de vedere energetic, […], care produc mai puține emisii pe unitatea de producție, […]

[…]

(23) Este necesar ca procesul de comercializare a cotelor de emisie să fie parte a unui pachet cuprinzător și coerent de politici și de măsuri puse în aplicare la nivelul statelor membre și al Comunității. Fără a aduce atingere aplicării articolelor 87 și 88 din tratat, în cazul în care activitățile intră sub incidența sistemului comunitar, statele membre pot avea în vedere introducerea unor politici de reglementare, fiscale sau de altă natură care urmăresc atingerea acelorași obiective. […]

[…]

(26) Fără a aduce atingere potențialului complex al mecanismelor de piață, este necesar ca strategia Uniunii Europene privind atenuarea schimbărilor climatice să se bazeze pe un echilibru între sistemul comunitar și alte tipuri de acțiuni comunitare, naționale și internaționale.”

6. Alocarea cotelor de emisie este reglementată la articolul 10 din Directiva 2003/87:

„Pentru perioada de trei ani care începe la 1 ianuarie 2005, statele membre alocă cel puțin 95 % din cote gratuit. Pentru perioada de cinci ani care începe la 1 ianuarie 2008, statele membre alocă cel puțin 90 % din cote gratuit.”

7. Conform articolului 9 alineatul (1) din Directiva 2003/87, planul de alocare a cotelor trebuie să respecte criteriile enumerate în anexa III. Trebuie să se țină seama în special de principiul egalității de tratament menționat la punctul 5:

„În conformitate cu cerințele din tratat, în special articolele 87 și 88, planul nu face discriminare între societăți sau sectoare astfel încât să favorizeze în mod nejustificat anumite întreprinderi sau activități.”

B – *Dreptul spaniol*

8. Articolul 2 din Decretul-lege regal 3/2006 prevede în cadrul activității de producție a energiei electrice o deducere a valorii cotelor de emisie alocate cu titlu gratuit:

„[…] 1. Începând cu 2 martie 2006, pentru coordonările corespunzătoare datei de 3 martie 2006, remunerarea activității de producție a energiei electrice […] este diminuată cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie de gaze cu efect de seră alocate cu titlu gratuit producătorilor de energie electrică […]

În vederea calculării valorii eventualelor solduri negative ale plății tarifului pentru anul 2006 corespunzătoare perioadei cuprinse între 1 ianuarie 2006 și 2 martie 2006 inclusiv, sumele menționate sunt diminuate […] cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie alocate […] pe parcursul aceleiași perioade.

2. Valoarea unitară de referință a cotelor de emisie este prețul pieței în perioada corespunzătoare, calculat în mod transparent și obiectiv.”

9. În vederea transpunerii acestei norme, Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului a adoptat Ordinul ITC/3315/2007 din 15 noiembrie 2007 de stabilire a unei reduceri a remunerației pentru activitatea de producție a energiei electrice aferentă anului 2006 cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie de gaze cu efect de seră alocate cu titlu gratuit (Orden por la que se regula, para el año 2006, la minoración de la retribución de la actividad de producción de energía eléctrica en el importe equivalente al valor de los derechos de emisión de gases de efecto de invernadero asignados gratuitamente) [3].

10. Conform articolului 3 alineatul 1 din Ordinul ITC/3315/2007, întreprinderile spaniole producătoare de energie electrică sunt supuse în principiu obligației de a plăti o taxă pentru perioada 3 martie 2006-31 decembrie 2006, care are drept obiectiv reducerea remunerației pentru energia electrică cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie de gaze cu efect de seră alocate cu titlu gratuit.

11. Articolul 3 alineatul 2 din Ordinul ITC/3315/2007 definește această reducere după cum urmează:

„Cuantumul reducerii este proporțional cu veniturile excedentare obținute pe piață prin încorporarea valorii cotelor respective, […]”

12. Modul de calcul al acestei taxe este prevăzut la articolul 4 din Ordinul ITC/3315/2007. La litera a este prevăzută taxa aferentă instalațiilor pentru care nu este necesară alocarea de cote:

„$YTi = QTi \times FEm \times PCO2T$

unde:

3 — BOE nr. 275 din 16 noiembrie 2007, p. 53807.

YTi este plata în euro datorată pentru instalația i căreia nu i se alocă cote de emisie. […]

QTi este cantitatea totală de energie electrică produsă de instalația i […]

PCO2T este prețul mediu pentru o tonă echivalentă de CO_2 în perioada T, cuprinsă între 3 martie și 31 decembrie 2006 inclusiv, exprimat în euro pentru fiecare tonă echivalentă de CO_2. […]

FEm este factorul de emisie al unei instalații cu un ciclu combinat de gaz natural, în tone echivalente de CO_2 pentru fiecare megawatt-oră. FEm corespunde valorii de 0,365 tone de CO_2/MWh."

13. Articolul 4 litera b din Ordinul ITC/3315/2007 prevede modul de calcul al taxei aferente instalațiilor pentru care este necesară alocarea de cote:

„XTi = (d/365) × DA2006i × PCO2T × (FEm/FEi)

unde:

XTi este plata în euro datorată pentru instalația i căreia i se alocă cote de emisie […] Pentru fiecare instalație căreia i se atribuie cote, limita maximă a valorii XTi este cea care rezultă din aplicarea în privința acestei instalații a formulei de deducere a tehnologiilor cărora nu li se alocă cote în temeiul articolului 4 litera a.

d este numărul de zile de exploatare comercială a instalației i în perioada T. […]

DA2006i este cantitatea de cote alocate în cadrul Planului național de alocare 2005-2007 instalației i pentru anul 2006, în tone echivalente de CO_2.

FEi este factorul de emisie al instalației i, în tone echivalente de CO_2 pentru fiecare megawatt-oră.

FEm și PCO2T sunt variabilele definite la alineatul anterior."

14. În ceea ce privește perioada 1 ianuarie 2006-2 martie 2006, normele corespunzătoare sunt prevăzute la articolele 5 și 6 din Ordinul ITC/3315/2007.

III – Cererea de decizie preliminară

15. Prezenta cauză se întemeiază pe aspectul că Spania percepe o taxă de la întreprinderile producătoare de energie electrică pentru a impozita așa-numitul „profit excepțional".

16. Modul de formare a prețului energiei electrice pe piața spaniolă angro și a profitului excepțional inclus în acesta este ilustrat în graficul de mai jos prezentat de Spania:

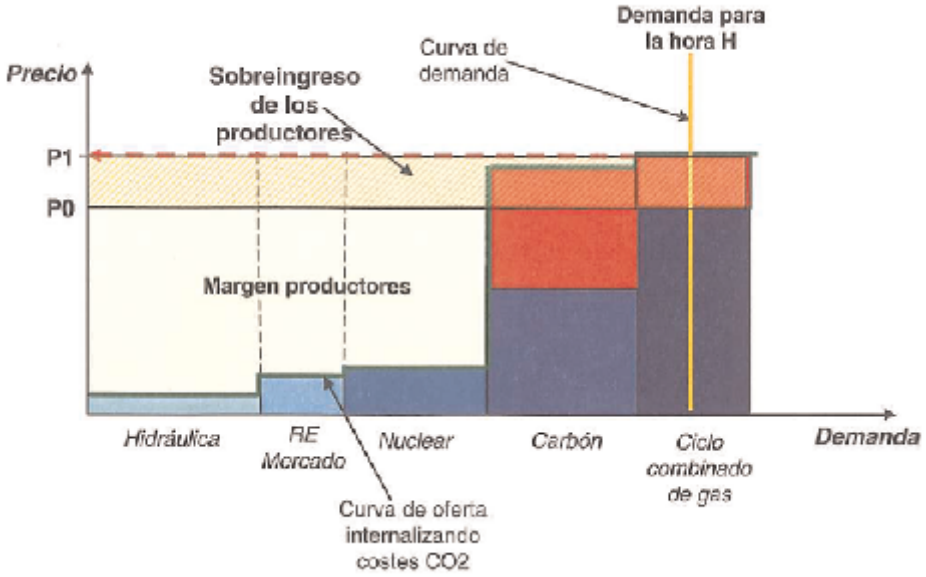

17. Ne vom referi în continuare la fiecare element în parte.

18. În Spania, prețul energiei electrice angro este stabilit printr-o licitație în cadrul căreia producătorii de energie se oferă să furnizeze cantități determinate de energie electrică în anumite perioade la prețuri determinate. Prețul stabilit ca rezultat al acestei licitații corespunde celei mai ridicate oferte care trebuie luată în considerare pentru a satisface pe deplin cererea de energie electrică din perioada în discuție. *Toți* producătorii ale căror oferte sunt luate în considerare primesc acest preț, inclusiv ofertanții care prezintă oferte semnificativ mai reduse. Acest preț corespunde liniei P1 a graficului.

19. „Profitul excepțional” se întemeiază pe faptul că întreprinderea producătoare de energie electrică încorporează integral, cu titlu de costuri de oportunitate, valoarea cotelor care le-au fost alocate cu titlu gratuit de statul spaniol în ofertele prin care se stabilește prețul. Costurile de oportunitate sunt venituri la care întreprinderea renunță în cazul în care nu vinde cotele pe piața secundară, ci le utilizează pentru producția de energie electrică. Aceste costuri de oportunitate corespund secțiunilor de culoare roșie din partea de sus a celor două coloane din dreapta ale graficului (Carbón, și anume cărbune, și Ciclo combinado de gas, și anume centrale cu ciclu combinat pe gaz [denumite în continuare „centrale cu ciclu combinat pe gaz”]).

20. Cu toate acestea, „profitul excepțional” nu corespunde costurilor de oportunitate încorporate în cazul tuturor ofertanților. Dimpotrivă, acest profit constă doar în cuantumul cu care s-a majorat prețul energiei electrice ca urmare a încorporării costurilor de oportunitate în cadrul ofertei celei mai ridicate care a mai fost luată în considerare.

21. Potrivit indicațiilor oferite de Spania, ofertele cele mai ridicate care au mai fost luate în considerare au fost prezentate în perioada în litigiu de centralele cu ciclu combinat pe gaz ale căror oferte sunt reprezentate în coloana din dreapta a graficului. Prin urmare, în cazul acestor tipuri de centrale, „profitul excepțional” corespunde în totalitate valorii cotelor utilizate care au fost alocate cu titlu gratuit.

22. Toate celelalte tipuri de centrale au costuri mai reduse şi prezintă, prin urmare, oferte cu preţuri mai reduse. Întrucât remuneraţia acestor centrale depinde însă de oferta cea mai ridicată, „profitul lor excepţional” corespunde costurilor de oportunitate aferente utilizării cotelor în cadrul celei mai ridicate oferte, în speţă cea a centralelor cu ciclu combinat pe gaz. Profitul excepţional este reprezentat de suprafaţa haşurată din partea superioară a graficului.

23. Taxa aplicată în vederea impozitării acestui „profit excepţional” se calculează pe baza formulei prevăzute la articolul 4 litera b şi la articolul 6 litera b din Ordinul ITC/3315/2007.

24. Un element central al acestor formule este eficienţa energetică a centralelor. Este vorba în această privinţă despre cantitatea în tone de dioxid de carbon care este emisă de centrală cu ocazia producţiei unui megawatt-oră de energie electrică. Întrucât o centrală pe cărbune emite aproximativ o tonă de dioxid de carbon pentru a produce aceeaşi cantitate de energie electrică, pentru acest tip de centrală valoarea respectivă este de 1. Cu o valoare de 0,365, centralele cu ciclu combinat pe gaz sunt în mod semnificativ mai eficiente din punct de vedere energetic. Prin urmare, acestea emit doar aproximativ o treime din cantitatea de dioxid de carbon pe care ar emite-o o centrală pe cărbune similară.

25. Formulele menţionate prevăd divizarea valorii eficienţei energetice a centralelor cu ciclu combinat pe gaz cu valoarea corespunzătoare a centralei despre care este vorba în fiecare caz în parte şi multiplicarea rezultatului acestei diviziuni cu cantitatea de cote care i-au fost alocate cu titlu gratuit acestei centrale. Cantitatea menţionată depinde de necesarul centralei, şi anume de eficienţa sa energetică. În consecinţă, în cazul centralelor mai puţin eficiente din punct de vedere energetic, un coeficient mai mic – la centralele pe cărbune 0,365/1= 0,365 – se multiplică cu un număr mai mare de cote alocate; în cazul centralelor mai eficiente din punct de vedere energetic, un coeficient mai mare – în cazul centralelor cu ciclu combinat pe gaz 0,365/0,365 = 1 – se multiplică cu o cantitate mai redusă de cote alocate. Aceste calcule ar trebui să ducă în principiu la valori aproximative [4].

26. Întrucât toate celelalte tipuri de centrale pentru care este necesară alocarea de cote funcţionează cu o eficienţă energetică mai mică decât centralele cu ciclu combinat pe gaz, taxa pe care trebuie să o plătească corespunde unui procent din valoarea cotelor alocate cu titlu gratuit semnificativ mai redus comparativ cu centralele cu ciclu combinat pe gaz. Astfel, în cazul centralelor pe cărbune care pentru a produce aceeaşi cantitate de energie trebuie să utilizeze circa triplul cotelor necesare centralelor cu ciclu combinat pe gaz, acest procent se ridică doar la aproximativ o treime din suma plătită de centralele cu ciclu combinat pe gaz.

27. Cu titlu suplimentar, trebuie subliniat că şi centralele pentru care este necesară alocarea de cote, şi anume în special centralele nucleare şi centralele hidroelectrice sunt supuse obligaţiei de plată a taxei. Energia produsă de acestea este impozitată în conformitate cu articolul 4 litera a şi cu articolul 6 litera a din Ordinul ITC/3315/2007 ca şi cum ar fi fost produsă de centrale cu ciclu combinat pe gaz care utilizează exclusiv cote alocate cu titlu gratuit.

28. Diverse întreprinderi spaniole din sectorul energiei electrice se opun acestei taxe. După ce acestea au căzut iniţial în pretenţii, procedurile în cauză se află în prezent pe rolul Tribunal Supremo.

4 — Pot rezulta diferenţe pentru diferite perioade de funcţionare care trebuie luate însă de asemenea în considerare în cadrul formulelor.

29. Întrucât întreprinderile invocă, printre altele, articolul 10 din Directiva 2003/87, Tribunal Supremo adresează Curții în fiecare dintre cauzele C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 și C-640/11 următoarea întrebare:

„Articolul 10 din Directiva 2003/87/CE poate fi interpretat în sensul că nu se opune aplicării unor măsuri legislative naționale precum cele analizate în prezenta cauză, al căror obiect și efect sunt de a reduce remunerația pentru activitatea de producție a energiei electrice cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie de gaze cu efect de seră alocate cu titlu gratuit în perioada corespunzătoare?”

30. Prin Ordonanța din 18 ianuarie 2012, președintele Curții a conexat toate cauzele menționate în vederea desfășurării procedurii ulterioare.

31. La procedura scrisă și la ședința din 7 februarie 2013 au participat Iberdrola, S. A., Gas Natural SDG, S. A., Tarragona Power, S. L., Bizkaia Energía, S. L., Bahía de Bizkaia Electricidad, S. L., E.ON Generación, S. L. și Endesa, S. A., în calitate de părți la procedura principală, precum și Regatul Spaniei și Comisia Europeană.

IV – Apreciere juridică

A – *Cu privire la interpretarea cererii de decizie preliminară*

32. Tribunal Supremo solicită să se stabilească dacă remunerația pentru activitatea de producție a energiei electrice (pe piața angro) poate fi redusă cu o sumă echivalentă cu valoarea cotelor de emisie de gaze cu efect de seră alocate cu titlu gratuit în perioada corespunzătoare. Această întrebare preia formularea articolului 2 din Decretul-lege regal 3/2006, precum și a articolului 3 alineatul 1 și a articolului 5 alineatul 1 din Ordinul ITC/3315/2007, care prevăd o astfel de reducere și taxă.

33. Cu toate acestea, întrebarea nu acoperă în întregime situația de fapt. Conform articolului 3 alineatul 2 și articolului 5 alineatul 2 din Ordinul ITC/3315/2007, taxa corespunde veniturilor suplimentare obținute pe piață ca urmare a încorporării valorii cotelor. Articolele 4 și 6 din ordin, precum și argumentele părților arată că remunerația nu este redusă întotdeauna cu valoarea totală a cotelor alocate cu titlu gratuit. Astfel cum se recunoaște în mod expres în cererea de decizie preliminară, întrucât cotele de emisie sunt primite gratuit, guvernul s-ar fi limitat la neutralizarea impactului acestora asupra prețurilor finale ale energiei electrice. La baza acestei măsuri legislative se află ideea potrivit căreia, în lipsa reducerii, întreprinderile producătoare de energie electrică ar fi beneficiat de „profituri excepționale”.

34. Prin urmare, cererea de decizie preliminară trebuie interpretată în sensul că prin aceasta se solicită să se stabilească dacă articolul 10 din Directiva 2003/87 se opune aplicării unor măsuri legislative naționale precum cele analizate în prezenta procedură, al căror efect este de a reduce prin intermediul unei taxe remunerația pentru activitatea de producție a energiei electrice cu suma cu care s-a majorat această remunerație ca urmare a obținerii de cote de emisie cu titlu gratuit.

B – *Cu privire la interpretarea articolului 10 din Directiva 2003/87*

35. Conform articolului 10 din Directiva 2003/87, pentru perioada în discuție, statele membre alocau cel puțin 95 % din cote gratuit. Prin urmare, această dispoziție se opune deja prin modul său de redactare impunerii unor taxe care ar putea reprezenta un tarif pentru *alocarea* cotelor.

36. În schimb, articolul 10 din Directiva 2003/87 nu reglementează *utilizarea* cotelor. În această privinţă, din articolul 12 rezultă că titularul cotelor poate să le transfere altor persoane sau poate să le utilizeze prin emiterea de gaze cu efect de seră în instalaţiile care intră sub incidenţa directivei. Directiva nu prevede măsura în care această utilizare poate fi impozitată în temeiul măsurilor naţionale.

37. Prin urmare, trebuie să se considere că Directiva 2003/87 nu se opune în principiu unor norme generale care generează costuri legate de utilizarea cotelor, de exemplu impozitul pe cifra de afaceri sau impozitul pe venit.

38. Cu toate acestea, principiul alocării gratuite nu poate fi eludat prin măsuri care nu au în mod aparent legătură cu alocarea, dar care urmăresc totuşi *de facto* perceperea unui tarif pentru alocare.

39. În plus, şi alte norme care fac indirect legătura între impunerea unei sarcini şi alocare ar fi de asemenea incompatibile cu Directiva 2003/87 şi în special cu articolul 10 în cazul în care efectul lor ar fi contrar economiei şi obiectivelor directivei.

40. Prin urmare, trebuie să examinăm mai întâi aspectul dacă taxa spaniolă trebuie considerată direct sau indirect drept tarif pentru alocarea cotelor (a se vedea secţiunea 1) şi ulterior obiectivele directivei (a se vedea secţiunea 2). În final vom examina de asemenea Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (a se vedea secţiunea 3).

1. Cu privire la tariful pentru alocarea cotelor

41. Reglementarea spaniolă nu prevede că întreprinderile producătoare de energie electrică trebuie să plătească în mod direct o taxă pentru cotele în discuţie. Dimpotrivă, aceste întreprinderi primesc cotele respective în mod gratuit.

42. Această taxă are însă legătură cu vânzarea de energie electrică pe piaţa de electricitate. În principiu, obligaţiile de plată care au legătură cu vânzarea de energie electrică pot să încalce în mod indirect principiul alocării cu titlu gratuit a cotelor de emisie. În speţă, acest lucru este sugerat în special de împrejurarea că alocarea cu titlu gratuit a cotelor pentru activitatea de producţie a energiei electrice trebuie luată în considerare la calcularea taxei. Aceasta poate constitui o taxă percepută ulterior pentru alocarea de cote.

43. Cu toate acestea, un argument împotriva acestei teze este faptul că taxa nu este direct proporţională cu cantitatea de cote alocate, ci depinde de tipul de centrală. Ea trebuie calculată în principiu – astfel cum indică, de exemplu, datele prezentate de Iberdrola şi de Tarragona Power [5] – în aşa fel încât să impoziteze numai suprapreţul care se bazează pe încorporarea costurilor de oportunitate ale cotelor de către centralele cu ciclu combinat pe gaz [6].

44. Astfel cum precizează şi Spania, taxa se aplică nu numai producătorilor de energie electrică care utilizează cotele alocate cu titlu gratuit pentru a produce energie, ci, în conformitate cu articolul 4 litera a şi cu articolul 6 litera a din Ordinul ITC/3315/2007, şi producătorilor de energie electrică care nu au nevoie de cote, de exemplu operatorii de centrale hidroelectrice şi nucleare. Într-adevăr, şi aceste centrale obţin beneficii, prin intermediul preţului unitar al energiei electrice, ca urmare a încorporării costurilor de oportunitate de către operatorii centralelor pe ciclu combinat pe gaz.

5 — Memoriul din 18 ianuarie 2013, anexa, p. 8 (tabelul 3, comparaţia dintre centrala Anllares şi centrala Palos 2). A se vedea de asemenea punctul 15 din memoriul depus de E.ON la 18 ianuarie 2013.

6 — A se vedea punctul 26 de mai sus şi punctul 79 şi următoarele de mai jos.

45. În sfârșit, trebuie să se adauge că taxa nu se aplică în cazul în care operatorul centralei vinde cotele alocate cu titlu gratuit pe piața secundară.

46. Contrar argumentelor invocate de întreprinderi, nu este vorba, așadar, despre un tarif indirect pentru alocarea cotelor, ci despre o taxă impusă asupra producției de energie electrică. Alocarea constituie doar unul dintre numeroșii factori care au un rol în calcularea acesteia.

2. Cu privire la obiectivele Directivei 2003/87

47. Directiva 2003/87 și în special articolul 10 din aceasta nu pot fi totuși interpretate în sensul că permit impunerea unei sarcini asupra beneficiarului cotelor, în ipoteza în care respectiva sarcină ia în considerare, printre alți factori, alocarea cu titlu gratuit, care ar fi incompatibilă cu economia și cu obiectivele directivei.

48. Potrivit articolului 1, Directiva 2003/87 instituie un sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră pentru a promova reducerea emisiilor de aceste gaze într-un mod rentabil și eficient din punct de vedere economic.

49. Astfel, chiar dacă obiectivul final al sistemului de comercializare a cotelor este protecția mediului prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, acest sistem nu asigură prin el însuși reducerea emisiilor, ci încurajează și favorizează identificarea celor mai scăzute costuri pentru a obține o reducere a respectivelor emisii [7].

50. Rezultă de aici că logica economică a sistemului de comercializare a cotelor constă în a proceda astfel încât reducerile emisiilor de gaze cu efect de seră să se realizeze la cele mai scăzute costuri. În special permițând vânzarea cotelor alocate, acest sistem urmărește stimularea tuturor participanților la sistemul menționat să emită o cantitate de gaze cu efect de seră inferioară cotelor ce le-au fost acordate inițial, pentru ca astfel să cedeze surplusul unui alt participant care a produs o cantitate de emisii superioară cotelor alocate [8].

51. Prin urmare, Directiva 2003/87 se poate opune taxei spaniole în cazul în care aceasta aduce atingere mecanismului de piață instituit prin directivă [a se vedea secțiunea (a)] sau obiectivului de reducere a emisiilor urmărit prin acest mecanism [a se vedea litera (b)].

a) Cu privire la mecanismul de piață

Cu privire la necesitatea sistematică a „profitului excepțional”

52. Argumentul invocat de întreprinderi se întemeiază în final pe ideea că o impozitare a „profitului excepțional” este contrară sistemului. Întrucât Directiva 2003/87 le conferă acestora cu titlu gratuit drepturi care pot fi exploatate comercial, întreprinderile ar trebui să poată reține de asemenea câștigul obținut din aceste drepturi, și anume, în speță, „profitul excepțional”.

53. În privința acestei teze, trebuie să se admită că în economia directivei se acceptă posibilitatea obținerii unui astfel de „profit excepțional” și nici nu se prevede aplicarea unei taxe, nici nu se exprimă deloc dezaprobarea față de „profiturile excepționale”.

7 — Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine și alții (C-127/07, Rep., p. I-9895, punctul 31), și Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții (C-366/10, Rep., p. I-13755, punctul 139).

8 — Hotărârile Arcelor Atlantique et Lorraine și alții (citată la nota de subsol 7, punctul 32) și Air Transport Association of America și alții (citată la nota de subsol 7, punctul 140).

54. Cu toate acestea, este contrar principiilor fundamentale ale echităţii şi în special principiului egalităţii de tratament faptul ca Uniunea Europeană să acorde întreprinderilor anumite avantaje care nu se întemeiază pe o contraprestaţie sau pe o altă justificare. În prezenta cauză, întreprinderile producătoare de energie electrică primesc cu titlu gratuit cote, fără o contraprestaţie. Acestea pot să vândă cotele sau pot să le utilizeze pentru a produce energie electrică, iar atunci când vând energia pot să încorporeze costurile de oportunitate ale cotelor în preţul practicat. În schimb, întreprinderile care nu intră sub incidenţa Directivei 2003/87 nu primesc cote. În plus, în cazul în care aceste din urmă întreprinderi participă la distribuirea de energie electrică la nivel local, atunci când achiziţionează energie electrică, ele trebuie chiar să finanţeze avantajul de care beneficiază centralele, respectiv „profitul lor excepţional”.

55. Prin urmare, Directiva 2003/87 nu poate fi interpretată în sensul că, în principiu, interzice statelor membre să priveze întreprinderile producătoare de energie electrică de avantajele utilizării cotelor alocate cu titlu gratuit. Argumentul invocat de întreprinderi poate fi, aşadar, admis numai în cazul în care „profitul excepţional” este necesar pentru alte motive prevăzute de directivă.

Cu privire la introducerea treptată a sistemului

56. Conform propunerii Comisiei de adoptare a Directivei 2003/87, cotele pentru perioada în discuţie în speţă trebuiau să fie alocate cu titlu gratuit, întrucât nu existau încă obligaţii internaţionale pentru limitarea emisiilor de gaze cu efect de seră [9]. Nici preţul pentru cotele de emisie nu era cunoscut încă [10]. Comisia intenţiona să decidă asupra metodei de alocare pentru perioadele de alocare ulterioare pe baza experienţei dobândite [11]. Acest lucru corespunde abordării treptate care caracterizează instituirea sistemului de comercializare a cotelor [12].

57. Acest mod de abordare poate justifica alocarea cotelor mai întâi cu titlu gratuit, însă nu exclude avantajul care rezultă din această alocare în cazul în care se poate stabili întinderea acestuia.

Cu privire la concurenţa internaţională

58. În plus, trebuie să se considere că alocarea cu titlu gratuit intră sub incidenţa obiectivului menţionat în considerentul (5) al Directivei 2003/87, al diminuării cât mai reduse a dezvoltării economice şi a ocupării forţei de muncă. Este în conformitate cu acest obiectiv, care este în principiu legitim [13], în special limitarea impunerii unor sarcini întreprinderilor care se află într-o situaţie de concurenţă internaţională. Astfel cum susţine Comisia, este dificil pentru aceste întreprinderi să încorporeze costurile cotelor în preţurile lor, în cazul în care întreprinderile concurente nu trebuie să suporte costuri similare.

59. Cu toate acestea, întreprinderile producătoare de energie electrică nu se află în general într-o situaţie de concurenţă internaţională. Prin urmare, acestea pot să încorporeze în cea mai mare măsură posibilă costurile cotelor în preţurile lor [14] şi nu au nevoie de această protecţie.

9 — COM(2001) 581 final, punctul 1.2 (p. 3).

10 — Citată la nota de subsol 9, punctul 13 (p. 11 şi urm.).

11 — Citată la nota de subsol 9, punctul 13 (p. 12).

12 — A se vedea Hotărârea Arcelor Atlantique et Lorraine şi alţii (citată la nota de subsol 7, punctele 61 şi urm.).

13 — Hotărârea din 7 iulie 2009, S. P. C. M. şi alţii (C-558/07, Rep., p. I-5783, punctul 57). A se vedea şi Hotărârea din 29 martie 2012, Comisia/Polonia (C-504/09 P, punctul 77), şi Hotărârea Comisia/Estonia (C-505/09 P, punctul 79).

14 — A se vedea considerentul (19) al Directivei 2009/29. A se vedea şi Comunicarea Comisiei către Consiliu şi Parlamentul European privind evaluarea planurilor naţionale de alocare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cea de a doua perioadă din sistemul comunitar de comercializare a cotelor de emisie care însoţeşte deciziile Comisiei privind planurile naţionale de alocare ale Germaniei, Greciei, Irlandei, Letoniei, Lituaniei, Luxemburgului, Maltei, Slovaciei, Suediei şi Regatului Unit în conformitate cu Directiva 2003/87 [COM(2006) 725 final, p. 13, secţiunea 2.4, subsecţiunea „Licitaţii”], precum şi Propunerea de directivă a Parlamentului European şi a Consiliului de modificare a Directivei 2003/87/CE în vederea îmbunătăţirii şi extinderii sistemului comunitar de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră [COM(2008) 16, p. 8, secţiunea 4].

Cu privire la concurența pe piața internă

60. Conform considerentului (7) al Directivei 2003/87, dispozițiile Uniunii privind alocarea cotelor sunt totuși necesare pentru a contribui la menținerea integrității pieței interne și la evitarea denaturării concurenței [15]. Așadar, alocarea în mare măsură cu titlu gratuit contribuie în orice caz la realizarea acestor obiective.

61. În principiu se poate aduce atingere concurenței pe piața internă în cazul în care anumite întreprinderi beneficiază de „profituri excepționale” ca urmare a încorporării costurilor de oportunitate ale cotelor alocate cu titlu gratuit, în timp ce altele trebuie să plătească taxe pentru aceste profituri [16]. Acest lucru privește și sectorul energiei electrice, întrucât Spania menține relații de aprovizionare cu Franța și cu Portugalia [17].

62. Cu toate acestea, o armonizare deplină a taxelor nu este necesară nici pe o piață internă. Diferențele existente în legislațiile statelor membre pot crea avantaje sau dezavantaje pentru persoanele interesate, în funcție de cazul concret [18]. Prin urmare, având în vedere și protecția concurenței pe piața internă, principiul alocării cu titlu gratuit a cotelor nu se poate opune impunerii oricărei sarcini pe care statele membre o asociază indirect cu alocarea.

63. În consecință, și în această privință un element decisiv trebuie să îl constituie faptul că taxa spaniolă nu are legătură cu alocarea cotelor, ci cu utilizarea acestora pentru producția de energie electrică. În timp ce alocarea este supusă dispozițiilor comune ale Directivei 2003/87, acest lucru nu se aplică taxelor pentru utilizarea cotelor. Taxa aplicată asupra unui „profit excepțional” obținut suplimentar are efecte semnificativ mai reduse asupra concurenței decât diferitele costuri aferente alocării cotelor, și anume achiziționarea mijloacelor de producție necesare.

64. În această privință, protecția necesară a pieței interne este garantată prin faptul că, în aplicarea unei taxe asupra unui „profit excepțional”, statele membre trebuie să respecte și dreptul Uniunii [19], în special libertățile fundamentale. Cu toate acestea, o restricție cantitativă la export în sensul articolului 35 TFUE, care prezintă relevanță în speță, presupune că măsura în cauză afectează, în fapt, mai mult ieșirea produselor de pe piața statului membru de export decât comercializarea produselor pe piața națională a statului membru respectiv [20]. Taxa în litigiu se aplică însă „profitului excepțional” în cazul exporturilor în aceeași măsură precum în cazul energiei electrice comercializate pe teritoriul național.

65. Anumite întreprinderi participante la procedură contestă taxa și pentru motivul că aceasta privește doar producția de energie electrică, însă nu și alte sectoare economice care au primit de asemenea cote de emisie cu titlu gratuit.

66. Cu toate acestea, nu se indică în mod clar că producția de energie electrică se află într-o situație de concurență directă cu alte sectoare economice. Furnizarea de energie electrică prin rețele nu poate fi înlocuită cu ușurință în condiții economice acceptabile. Prin urmare, diferența de tratament al sectoarelor economice nu poate aduce în mod semnificativ atingere concurenței sau efectivității mecanismului de piață.

Concluzie intermediară

15 — A se vedea Hotărârile Comisia/Polonia și Comisia/Estonia, citate la nota de subsol 13.

16 — A se vedea propunerea Comisiei [citată la nota de subsol 9, punctul 13 (p. 11)].

17 — A se vedea Red Eléctrica de España „Intercambios internacionales físicos de energía eléctrica” (http://www.ree.es/sistema_electrico/series_estadisticas.asp, accesat la 12 februarie 2013).

18 — A se vedea Hotărârea din 19 martie 2002, Hervein și alții (C-393/99 și C-394/99, Rec., p. I-2829, punctul 51), Hotărârea din 29 aprilie 2004, Weigel (C-387/01, Rec., p. I-4981, punctul 55), și Hotărârea din 15 iunie 2010, Comisia/Spania (C-211/08, Rep., p. I-5267, punctul 61).

19 — A se vedea Hotărârea din 21 septembrie 1999, Saint-Gobain ZN (C-307/97, Rec., p. I-6161, punctul 57), și Hotărârea din 27 noiembrie 2012, Pringle (C-370/12, punctul 69).

20 — Hotărârea din 16 decembrie 2008, Gysbrechts și Santurel Inter (C-205/07, Rep., p. I-9947, punctul 43).

67. Sintetizând, trebuie să se constate că mecanismul de piaţă prevăzut de Directiva 2003/87 nu se opune taxei în discuţie în litigiul principal.

b) Cu privire la obiectivul de reducere a emisiilor

68. Cu toate acestea, taxa nu poate oferi stimulente în cadrul acestui mecanism de piaţă care ar fi contrare obiectivului Directivei 2003/87 de reducere a emisiei de gaze cu efect de seră.

Cu privire la preţurile de consum

69. Un prim conflict cu obiectivul de reducere ar putea rezulta din efectele taxei asupra *preţurilor de consum*. Producătorii de energie electrică care participă la procedură subliniază că, atunci când a adoptat Directiva 2003/87, legiuitorul Uniunii a plecat de la premisa că valoarea cotelor alocate cu titlu gratuit ar fi încorporată în preţuri [21].

70. Acest argument se întemeiază pe o teză care este în principiu corectă. În cazul în care costurile de oportunitate ale cotelor sunt încorporate în preţurile de consum, acest semnal referitor la preţ oferă consumatorilor un stimulent suplimentar pentru a consuma mai puţină energie electrică şi pentru a contribui astfel la reducerea emisiei de gaze cu efect de seră.

71. Deşi Directiva 2003/87 nu menţionează în mod expres acest stimulent pentru consumatori, el este inerent logicii care se află la baza mecanismului de piaţă instituit de directivă. Mecanismul menţionat urmăreşte tocmai impunerea unui preţ pentru poluarea mediului pentru ca aceste costuri să fie luate în considerare în cadrul deciziilor tuturor actorilor relevanţi.

72. Cu toate acestea, aplicarea unei taxe asupra „profitului excepţional” care rezultă din includerea acestor costuri nu este în mod necesar contrară finalităţii mecanismului de piaţă. Într-adevăr, semnalul referitor la preţ transmis consumatorilor finali nu este afectat de faptul că întreprinderile producătoare de energie electrică sunt obligate să restituie, cu titlu de impozit, eventualele venituri excedentare obţinute pe piaţa angro.

73. În această privinţă, taxa în discuţie ar putea fi totuşi contrară acestui mecanism în măsura în care vizează o degrevare a consumatorilor finali de la plata unei sume echivalente cu valoarea „profitului excepţional” obţinut de întreprinderile producătoare de energie electrică.

74. Potrivit indicaţiilor furnizate de Tribunal Supremo, taxa are legătură cu o creanţă care urmează să fie executată probabil în viitor de consumatorii finali privaţi. Această creanţă corespunde aşa-numitului „deficit tarifar”. Deficitul ia naştere întrucât, în Spania, preţurile de consum sunt stabilite de stat. De câţiva ani, preţurile astfel stabilite erau prea reduse pentru a acoperi costurile suportate de întreprinderile locale furnizoare de energie electrică aferente achiziţionării energiei electrice pe piaţa angro. Prin urmare, aceste întreprinderi au înregistrat un deficit. Conform dispoziţiei adiţionale a Ordinului ITC/3315/2007, taxa care face obiectul litigiului este dedusă din cuantumul acestui deficit, contribuind astfel la reducerea acestuia. În cazul în care se prezumă că statul spaniol va impune într-o zi consumatorilor sarcina de a plăti deficitul tarifar înregistrat de întreprinderile locale producătoare de energie electrică prin intermediul unor preţuri la energie mai ridicate, taxa ar degreva, prin urmare, în mod indirect consumatorii de sarcina impusă acestora.

21 — A se vedea Cartea verde din 8 martie 2000 privind instituirea în Uniunea Europeană a unui sistem de comercializare a drepturilor de emisie de gaze cu efect de seră [COM(2000) 87 final, punctul 7.3 (p. 23)].

75. Acest efect de degrevare a sarcinii este totuși prea incert pentru a aduce atingere semnalului referitor la preț. Producerea acestui semnal este împiedicată în schimb de faptul că prețurile de consum sunt stabilite de stat, întrucât acestea sunt atât de reduse încât costurile de oportunitate încorporate nu se repercutează asupra consumatorilor.

76. Prin urmare, eventuala degrevare a consumatorilor prin aplicarea taxei ca atare nu este contrară Directivei 2003/87.

Cu privire la discriminarea centralelor mai eficiente din punct de vedere energetic

77. Iberdrola și Tarragona Power susțin că taxa discriminează centralele mai eficiente din punct de vedere energetic, aspect asupra căruia Gas Natural, Bizkaya Energia și Bahía de Bizkaia Electricidad sunt de acord. În realitate, în cazul centralelor cu ciclu combinat pe gaz care sunt deosebit de eficiente din punct de vedere energetic, se prelevă un procent semnificativ mai mare din valoarea de piață a cotelor alocate cu titlu gratuit decât în cazul centralelor mai puțin eficiente din punct de vedere energetic. În exemplele descrise de Iberdrola și de Taragona Power [22], s-au alocat unei centrale cu ciclu combinat pe gaz cote cu o valoare de aproximativ 11,9 milioane de euro și s-a colectat o taxă în cuantum de 7,4 milioane de euro, și anume aproximativ 62 %. Unei centrale pe cărbune care a primit cote cu o valoare de aproximativ 12,7 milioane de euro i s-au aplicat în schimb doar taxe în cuantum de 3 milioane de euro, și anume 23,6 %. Acestea susțin că respectiva sarcină de intensitate diferită constituie o discriminare nejustificată.

78. Acest argument se întemeiază pe ideea exprimată în considerentul (20) al Directivei 2003/87 conform căreia reducerea emisiei de gaze cu efect de seră ar trebui să fie realizată și printr-o producție eficientă din punct de vedere energetic. Măsurile care aduc atingere stimulentului de a utiliza tehnologii eficiente din punct de vedere energetic ar fi contrare obiectivului menționat.

79. Sarcina impusă tipurilor de centrale pare însă dezechilibrată numai în raport cu alocarea gratuită a cotelor. În realitate, toate tipurile de centrale sunt grevate în mod egal, și anume cu o taxă al cărei cuantum este echivalent cu profitul excepțional pe care îl obțin. Singura diferență este că acest profit nu corespunde întotdeauna cantității de cote alocate cu titlu gratuit.

80. Acest efect rezultă din modul de formare a prețului energiei electrice pe piața angro din Spania, astfel cum s-a descris anterior [23]. Întrucât prețul este stabilit pe baza ofertelor prezentate de centralele cu ciclu combinat pe gaz, toate centralele care produc energie la un preț mai avantajos primesc în orice caz pentru energia lor electrică o marjă de profit al cărui cuantum este egal cu diferența dintre celelalte costuri ale acestora și prețul practicat de centralele cu ciclu combinat pe gaz. „Profitul excepțional” corespunde doar părții din marja de profit cu care se majorează aceasta ca urmare a încorporării costurilor de oportunitate ale cotelor în cazul centralelor cu ciclu combinat pe gaz. Acest lucru este indicat și de faptul că „profitul excepțional” respectiv este impozitat în același cuantum chiar și în cazul centralelor care nu au nevoie de cote sau care nu au primit deloc cote [24].

81. O taxă mai mare aplicată în cazul altor centrale nu ar mai fi justificată de „profitul excepțional”. Aceasta ar afecta veniturile care s-ar obține chiar și în lipsa încorporării costurilor de oportunitate ale cotelor alocate cu titlu gratuit.

22 — Punctul 17 din memoriul din 18 ianuarie 2013.

23 — A se vedea punctul 17 și urm. de mai sus.

24 — A se vedea punctele 12 și 27 de mai sus.

82. Prin urmare, centralele cu ciclu combinat pe gaz deosebit de eficiente din punct de vedere energetic nu sunt discriminate față de alte centrale. Dimpotrivă, impunerea unor sarcini proporțional mai ridicate rezultă din faptul că aceste centrale stabilesc prețul energiei electrice și că costurile de oportunitate ale cotelor încorporate de ele reprezintă „profitul excepțional” care urmează să fie impozitat. În sfârșit, aceasta este consecința necesară a costurilor lor de producție mai ridicate.

Cu privire la discriminarea îmbunătățirilor eficienței energetice

83. Cu toate acestea, taxa prevăzută de legislația spaniolă este structurată în așa fel încât aduce atingere reducerii emisiilor. La cererea Curții, Spania a răspuns confirmând într-adevăr faptul că taxa se majorează pe baza formulei aplicate în cazul în care se îmbunătățește eficiența energetică a unei centrale.

84. Cauza acestui efect o constituie structura formulei de calcul al taxei. Aceasta cuprinde astfel o diviziune a factorului de emisie al unei centrale cu ciclu combinat pe gaz cu factorul de emisie al centralei a cărei taxă trebuie calculată. Factorul de emisie al unei instalații este cantitatea de dioxid de carbon în tone care este produsă cu ocazia generării unui megawatt-oră de energie electrică.

85. Ca urmare a îmbunătățirii eficienței energetice a unei centrale, în activitatea de producție a energiei electrice se emite mai puțin dioxid de carbon; factorul său de emisie este, așadar, mai mic. Rezultatul diviziunii menționate a factorului de emisie al unei centrale cu ciclu combinat pe gaz cu factorul de emisie redus este, prin urmare, mai mare. Întrucât toți ceilalți factori ai formulei rămân la fel, taxa trebuie să crească în acest caz.

86. Spania susține că o creștere a eficienței energetice prezintă deja dezavantaje din punct de vedere economic pentru motivul că sunt necesare mai puține cote. Acest avantaj economic este redus totuși, cel puțin în mod semnificativ, prin majorarea taxei.

87. La cererea Curții, acest lucru este ilustrat de Spania printr-un exemplu descris de aceasta de aplicare a articolului 4 litera b din Ordinul ITC/3315/2007. Centrala ipotetică examinată ar produce inițial pentru producția unui megawatt-oră de energie electrică o tonă de dioxid de carbon. Cu o producție totală de 2 259 de gigawatt-oră, s-ar acumula 2 258 762 de tone de dioxid de carbon. La un preț de 15,6636 euro pe tonă de dioxid de carbon, cotele necesare ar avea o valoare de 35 380 339 de euro. Taxa s-ar ridica la 9 699 252 de euro.

88. În cazul în care eficiența acestei centrale s-ar îmbunătăți în așa fel încât la producția unui megawatt-oră de energie electrică s-ar emite doar 0,8 tone de dioxid de carbon echivalent, ar mai fi necesare doar cote în valoare de 28 304 271 de euro. Taxa s-ar ridica totuși la 12 124 065 de euro.

89. Prin urmare, avantajul în materie de preț de 7 076 068 de euro rezultat prin economisirea cotelor este redus ca urmare a majorării taxei la 4 651 255 de euro.

90. Pentru tipurile de instalații mai eficiente din punct de vedere energetic precum exemplul de centrală examinat, sunt imaginabile chiar reduceri mai semnificative ale avantajului economic. În plus, taxa ar scădea în cazul diminuării eficienței energetice.

91. Prin urmare, este necontestat faptul că aplicarea diferențiată a taxei în detrimentul reducerii de emisii aduce atingere stimulentului de majorare a eficienței energetice și de evitare a pierderilor în materie de eficiență. În această privință, taxa spaniolă eludează sistemul instituit prin Directiva 2003/87 și este incompatibilă cu aceasta.

92. Acest lucru nu pune totuşi în discuţie taxa în integralitatea sa. Dimpotrivă, este suficient să se aplice legislaţia în aşa fel încât o îmbunătăţire a eficienţei energetice a unei centrale să nu conducă la aplicarea unei taxe mai ridicate.

Concluzie intermediară

93. Obiectivul de reducere a emisiei se opune taxei în discuţie în litigiul principal numai în măsura în care o îmbunătăţire a eficienţei energetice a unei centrale conduce la aplicarea unei taxe mai ridicate.

C – *Cu privire la principiile fundamentale ale dreptului Uniunii*

94. În vederea asigurării cadrului complet, dorim să analizăm succint Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. În conformitate cu articolul 51 alineatul (1), dispoziţiile acesteia se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii [25].

95. Taxa prevăzută de legislaţia spaniolă nu are ca obiect în mod direct nici transpunerea Directivei 2003/87 şi nici nu a fost introdusă de Spania în exercitarea atribuţiilor conferite de directivă [26]. Cu toate acestea, taxa reprezintă un răspuns la o problemă care îşi are originea în principiul alocării cu titlu gratuit prevăzut de directivă. În plus, cotele alocate cu titlu gratuit în temeiul directivei constituie un factor care este luat în considerare la calcularea taxei. Prin urmare, taxa nu poate fi exclusă din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii. În consecinţă, vom examina în continuare compatibilitatea taxei cu principiul egalităţii de tratament, precum şi cu principiile încrederii legitime şi securităţii juridice.

Principiul egalităţii de tratament

96. Principiul egalităţii de tratament sau al nediscriminării impune ca situaţii comparabile să nu fie tratate în mod diferit şi ca situaţii diferite să nu fie tratate în acelaşi mod, cu excepţia cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv [27]. O diferenţă de tratament este justificată atât timp cât este întemeiată pe un criteriu obiectiv şi rezonabil, mai precis dacă se află în legătură cu un scop admisibil din punct de vedere legal, urmărit de legislaţia în cauză, iar această diferenţă este proporţională cu scopul urmărit de tratamentul în cauză [28]. Prin urmare, legislaţia analizată trebuie să fie proporţională cu diferenţele şi cu similitudinile fiecărei situaţii [29]. În Directiva 2003/87, acest principiu îşi găseşte o expresie specifică în criteriul de alocare prevăzut la punctul 5 din anexa III, care interzice statelor membre să favorizeze în mod nejustificat anumite întreprinderi la alocarea cotelor.

97. Întrucât taxa prevăzută de legislaţia spaniolă priveşte numai activitatea de producţie a energiei electrice, aceasta este compatibilă cu principiul egalităţii de tratament în cazul în care acest sector nu se deosebeşte suficient de alte sectoare economice. În favoarea unor astfel de diferenţe se pot invoca consideraţiile anterioare, precum şi împrejurarea că, atunci când a revizuit Directiva 2003/87, legiuitorul Uniunii a constatat că sectorul energiei electrice ar putea repercuta majorările de costuri produse ca urmare a instituirii sistemului în temeiul directivei şi că, prin urmare, cotele din acest

25 — A se vedea, în ceea ce priveşte alte versiuni lingvistice ale acestei dispoziţii, Kokott, J., Sobotta, Ch., „Die Charta der Grundrechte der Europäischen Union nach Inkrafttreten des Vertrags von Lissabon", în *Europäische Grundrechte Zeitschrift* (2010), p. 265-271.

26 — A se vedea Hotărârea din 26 aprilie 2005, „Goed Wonen" (C-376/02, Rec., p. I-3445, punctul 32).

27 — Hotărârea din 10 ianuarie 2006, IATA şi ELFAA (C-344/04, Rec., I-403, punctul 95), Hotărârea din 7 iulie 2009, S.P.C.M. şi alţii (C-558/07, Rep., p. I-5783, punctul 74), precum şi Hotărârea din 14 septembrie 2010, Akzo Nobel Chemicals şi Akcros Chemicals/Comisia şi alţii (C-550/07 P, Rep., p. I-8301, punctul 55).

28 — Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine şi alţii (citată la nota de subsol 7, punctul 47).

29 — A se vedea Concluziile avocatului general Poiares Maduro prezentate la 3 aprilie 2008 în cauza Huber (C-524/06, Rep., I-9705, punctul 7), precum şi Concluziile noastre prezentate la 8 septembrie 2005 în cauza Parlamentul European/Consiliul (C-540/03, Rec., p. I-5769, punctul 107 şi jurisprudenţa citată) şi Concluziile noastre prezentate la 10 martie 2009 în cauza S.P.C.M. şi alţii (C-558/07, Rep., p. I-5783, nr. 134).

sector ar trebui să fie alocate în totalitate prin intermediul licitațiilor [30]. Așadar, legiuitorul Uniunii a reținut totodată în mod implicit că în acest sector se generează „profituri excepționale”. Legiuitorul nu a făcut afirmații similare cu privire la alte sectoare. Dimpotrivă, acestea din urmă primesc în continuare cu titlu gratuit o parte din cotele necesare.

Cu privire la principiile încrederii legitime și securității juridice

98. Dacă, în general, principiul securității raporturilor juridice se opune stabilirii punctului de pornire al efectelor în timp ale unui act la o dată anterioară publicării sale, în mod excepțional, situația poate fi diferită atunci când obiectivul de interes general o impune și atunci când încrederea legitimă a celor în cauză este respectată în mod corespunzător [31].

99. Cuantumul taxei din speță a fost stabilit abia prin Ordinul ITC/3315/2007 din 15 noiembrie 2007, dar taxa s-a aplicat pentru anul 2006. Prin urmare, nu se poate exclude de la bun început existența unei încălcări a principiului securității juridice. Totuși, în cazul în care prezumțiile Spaniei privind generarea de „profituri excepționale” ca urmare a alocării de cote cu titlu gratuit sunt corecte în prezenta cauză, considerăm că impozitarea acestora cu titlu retroactiv este justificată. În cazul în care cuantumul taxei este stabilit de la început, există într-adevăr temerea că aceasta va fi încorporată pur și simplu în preț ca factor de cost suplimentar. Cu toate acestea, întrucât, pe de altă parte, principiul prelevării a fost prevăzut odată cu adoptarea Decretului-lege regal 3/2006 în luna martie 2006, întreprinderile nu puteau să se întemeieze nici pe faptul că ar putea să rețină eventuale „profituri excepționale”.

V – Concluzie

100. Propunem, prin urmare, Curții să răspundă la întrebările preliminare după cum urmează:

„Articolul 10 din Directiva 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră nu se opune în principiu aplicării unor măsuri legislative naționale precum cele analizate în prezenta procedură, al căror efect este de a reduce remunerația pentru activitatea de producție a energiei electrice prin intermediul unei taxe al cărei cuantum este echivalent cu suma cu care s-a majorat această remunerație ca urmare a obținerii cu titlu gratuit de cote de emisie. Totuși, aceste norme nu pot fi aplicate astfel încât o îmbunătățire a eficienței energetice a unei centrale să conducă la impunerea unei taxe mai ridicate.”

30 — A se vedea trimiterile citate la nota de subsol 14.

31 — Hotărârea „Goed Wonen” (citată la nota de subsol 26, punctul 33 și urm. și jurisprudența citată).